

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ
Х.ДОСМҰХАМЕДОВ АТЫНДАҒЫ АТЫРАУ УНИВЕРСИТЕТІ
ЖУРНАЛИСТИКА ЖӘНЕ ҚОҒАММЕН БАЙЛАНЫС КАФЕДРАСЫ

«Бекітемін»
Қабылдау комиссиясының төрағасы,
Басқарма төрағасы-Ректор

С.Н.Идрисов

« 12 » 06 2025 ж.

6B02203 – «ДІНТАНУ» БІЛІМ БЕРУ БАҒДАРЛАМАСЫ БОЙЫНША
ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ЕМТИХАНДАР
БАҒДАРЛАМАСЫ

Дайындағандар:

Филос.ғ.д., профессор

Ө. Бекжан Ө.Қ.Бекежан

Атырау облысы Дін істері
басқармасының бөлім басшысы

М.Ш. Изғалиев М.Ш. Изғалиев

Журналистика және қоғаммен байланыс
кафедрасының қауым.профессор, филос.ғ.к.

А.А. Кенжебаев А.А. Кенжебаев

Журналистика және қоғаммен байланыс кафедрасы отырысында талқыланды
№ 9 хаттама «11» сәуір 2025 жыл

Кафедра меңгерушісі

Ө. Бекжан Ө.Қ. Бекежан

1.Жалпы ережелер	4
2.Шығармашылық емтиханның тәртібі.	4
3 I кезең – мамандыққа бейімділікті анықтау	5
4. II кезең– ауызша шығармашылық емтихан	7

1. Жалпы ережелер

Осы ереже ҚР Үкіметінің қаулысымен бекітілген Жоғары білімнің білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарына оқуға қабылдаудың Үлгі ережелерін, сондай-ақ басқа да нормативтік актілерді басшылыққа алады.

Шығармашылық емтиханды өткізу оқуға түсушілердің қабілеттерін және «6B02203-Дінтану» білім бағдарламаларын меңгерудің жеке алғышарттарын анықтауға бағытталған.

Шығармашылық емтихан екі кезектен тұрады. Бірінші шығармашылық емтихан талапкердің таңдаған мамандығына бейімділігін анықтау үшін әңгімелесу.

Екінші шығармашылық емтихан: Дін негіздері бойынша ауызша емтихан. Мамандыққа бейімділігін анықтау үшін әңгімелесу 6-7 минуттық сұхбаттасу формасында өтеді.

Екінші шығармашылық емтихан екі сұрақтан тұратын билет бойынша ауызша өтеді. Сұрақтар Дінтану негіздері пәні бойынша сұрақтардан құралған. Талапкер жалпы дін тарихы, дінтанымдық сұрақтар, мәдениет, дәстүр мен дін байланысы мәселесін қамтиды. Шығармашылық емтихан бір рет қана қабылданады.

«6B02203-Дінтану» білім бағдарламасы бойынша шығармашылық емтихан өткізудің мақсаты:

Талапкерлердің шығармашылық қабілеттерінің және шығармашылық бағыттағы кәсіптерді меңгерудегі тұлғалық алғы шарттарының болуын тексеру болып табылады.

Шығармашылық емтихан өткізудің міндеттері:

1. шығармашылық емтихан тапсыратын талапкерлердің шығармашылық еркіндігін қорғау;
2. түсу шығармашылық емтихандары комиссиясы мүшелерінің кәсіби құзыреттерін және бағалауды таңдау құқығын қорғау;
3. шығармашылық емтихандарды өткізудің объективтілігін қамтамасыз ету.

2. Шығармашылық емтихан өткізу тәртібі

Шығармашылық емтихан тапсыру үшін түсушілердің өтініштерін қабылдау олардың таңдаған жоғары оқу орындарының орналасқан жері бойынша 20 маусымнан 10 тамызға дейін жүзеге асырылады (грантқа 7.07-не дейін, ақылы негізде-10.08 -не дейін).

Шығармашылық емтихан 7 шілдеден 15 тамызға дейін екі кезеңде өткізіледі. 8-13 шілде аралығында өткізіледі. Грантқа 07-15.07 аралығында, ақылы негізде-15.08-не дейін.

Шығармашылық емтихандарды өткізу үшін пәндік және апелляциялық комиссия құрылып, оны Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университетінің Қабылдау комиссиясы төрағасы бекітеді.

Пәндік комиссия мүшелері тақ саннан тұрады. Комиссия кафедра оқытушыларынан және қоғамдық ұйым, жұмыс беруші тараптан болады. Егер отырысқа оның құрамының кемінде үштен екісі қатысса, комиссияның шешімі заңды деп саналады. Комиссия мүшелерінің көпшілігі қолдауымен комиссия төрағасы сайланады. Комиссия шешімі емтиханға қатысушылардың көпшілік дауысымен қабылданады. Комиссия мүшелерінің дауыстары тең болған жағдайда төрағаның дауысы шешуші болып табылады.

Пәндік комиссиялардың құрамына апелляциялық комиссия мүшесі кірмейді.

Шығармашылық емтиханның кестесін, өткізу күнін, уақыты мен орнын, кеңесті қабылдау комиссиясының төрағасы бекітеді және оқуға түсушілердің назарына құжаттарды қабылдау басталғанға дейін кешіктірілмей жеткізіледі.

Шығармашылық емтихан тапсыратын аудиторияға кіргізу жеке басын куәландыратын құжатты көрсеткен кезде жүзеге асырылады. Шығармашылық емтихан басталғанға дейін талапкерлерге емтихан материалдары беріледі және титулдық парақтарды ресімдеуге қойылатын тәртіп түсіндіріледі, сондай-ақ шығармашылық

емтиханның басталу және аяқталу уақыты, нәтижелерді жариялау уақыты мен орны және апелляцияға өтініш беру рәсімі көрсетіледі.

Талапкер дәлелсіз себептермен емтиханға кешіккен жағдайда, талапкер емтиханға жіберілмейді. Егер талапкер емтиханға дәлелді себеппен кешіксе, онда ол емтиханға жіберіледі және жазылған эссе басқа талапкерлермен бір уақытта тапсырады.

Талапкер шығармашылық емтиханды ЖОО-на қабылдаудың Типтік ережелеріне сәйкес қабылдау комиссиясына құжаттарды тапсырғаннан кейін белгіленген күні тапсырады.

3. I кезең – әңгімелесу, мамандыққа бейімділікті анықтау:

Әңгімелесу комиссия құрамы қатысуымен арнайы бөлінген аудиторияда өтеді. Сұхбаттасу барысында талапкерге оның таңдаған мамандығына бейімділігін, түсінігін анықтауға арналған сұрақтар қойылады. Дін туралы жалпы түсінік, дінтану мамандығын таңдаған себебіңіз, дін туралы мағлұматтарды қайдан аласыз, діни сенім жайлы түсінік, зайырлы қоғам деген не? Дін мен ғылым туралы көзқарасыңыз, қоғам мен адам үшін діннің қажеттігі, дінтанушы ретінде қандай қызмет атқаруды ойлайсыз, теріс ағымдарды қалай түсінесіз, дінтану кәсіби қызмет ретінде несімен қызықтырады, қазіргі қоғамда дінге байланысты қандай проблемалар бар деген сияқты сұрақтар шеңберінде әңгіме өтеді. Кәсіби қабілетін анықтау үшін әңгімелесу әр талапкермен еркін диалог түрінде жеке жүргізіледі. Бұл кезеңнің негізгі міндеті-талапкердің әлеуметтік-танымдық, қоғамдық-гуманитарлық деңгейде ойлау мүмкіндіктері, оның кәсіби бағдар деңгейі, мәдениеті туралы түсініктерді айқындау. Мынандай бейімдік қасиеттер ескеріледі:

- мамандық таңдаудың мотивациясы мен саналы болуы;
- талдау жасай білу, логикалық ой қорытындысын жасау машығы;
- әлеуметтік бағдарлану;
- дінтану саласындағы бағдарлану деңгейі;
- жалпы мәдени даму деңгейі, ой өрісі;
- талапкерлердің мүдделері шеңбері;
- болашақ мамандыққа қажетті қабілет- қасиеттер.

Шығармашылық емтиханның нәтижелері емтихан өткізілген күні жарияланады. Талапкерлердің бағалары қойылғаннан және олармен танысқаннан кейін, алған балдармен келіспеген жағдайда, талапкер апелляцияға жазбаша өтініш апелляциялық комиссия төрағасының атына шығармашылық емтихан тапсырған адамның өзі береді. Өтініштер арнайы немесе шығармашылық емтихан нәтижелері жарияланғаннан кейін келесі күні сағат 13-ке дейін қабылданады және апелляциялық комиссия бір күн ішінде қарайды. Апелляциялық комиссия талапкердің өтінішін ЖОО-да белгіленген рәсімге сәйкес қарайды. Апелляциялық комиссияның жұмысы төраға және Комиссияның барлық қатысушы мүшелері қол қоятын хаттамамен ресімделеді.

Комиссия мүшелерінің қолдарымен расталған шығарма, бағасы бар тексерілген жұмыс талапкердің жеке ісіне тігіледі.

Бағалау критерийлері

Комиссия мүшелері талапкердің шығармасын келесі критерийлер бойынша бағалайды:

"Өте жақсы" 50-40 балл талапкерге, егер:

- жұмыстың мазмұны тақырыпқа толық сәйкес келеді;
- нақты қателер жоқ;
- мазмұн дәйекті баяндалады;
- жұмыс сөздік байлығымен, қолданылатын синтаксистік конструкциялардың әртүрлілігімен, сөздердің нақтылығымен ерекшеленеді;
- стильдік бірлік пен мәтіннің мәнерлілігіне қол жеткізілді;

"Жақсы" - 39-20 балл – егер талапкерге қойылады:

- жұмыстың мазмұны тақырыпқа сәйкес келеді (тақырыптан шамалы ауытқулар бар).
 - ойды баяндауда бірізділіктің елеусіз бұзылуы бар.
 - сөйлеудің лексикалық және грамматикалық құрылымы әртүрлі.
 - жұмыс стилі бірлігімен және жеткілікті мәнерлігімен ерекшеленеді;
- "Қанағаттанарлық" – 19-5 балл-талапкерге қойылады, егер:*
- жұмыста елеулі ауытқуларға жол берілсе;
 - баяндау реттілігінің жекелеген бұзушылықтарына жол берілген жағдайда;
 - кеден сөздік және бір түрлі қолданылатын синтаксистік конструкциялар, дұрыс емес сөз қолданылғанда;

"Қанағаттанарлықсыз" - 4-0 балл талапкерге қойылады, егер:

- жұмыс тақырыпқа сәйкес келмегенде;
- жұмыстың барлық бөлімдеріндегі ой реттілігі бұзылғанда;
- жұмыс жоспарға сәйкес келмесе;
- жұмыс бір үлгідегі қысқа сөйлемдермен жазылса;
- мәтіннің стильдік бірлігі бұзылған жағдайда.

4. II кезең – ауызша шығармашылық емтихан

Ауызша шығармашылық емтихан билет сұрақтары негізінде жүзеге асады.

Емтиханға арналған бағдарлық сұрақтар тізбегі:

1. Ежелгі Месопотамия және Мысыр діні.
2. Ежелгі Грек, Рим діндері.
3. Ежелгі түріктердің діні. Бақсылық.
4. Ежелгі Қытайдың діни сенімдері. Конфуциандық, дао ілімі.
5. Будда діні
6. Иудейлік діні.
7. Христиан діні.
8. Христиандықтың таралуы, негізгі бағыттары және қазіргі жағдайы
9. Ислам дінінің сенім ерекшелігі мен шығуы
10. Құран және ислам ілімі
11. Әлемдік діндерге ортақ құндылықтар
12. Ислам өркениетінің адамзат тарихындағы орны
13. Діни экстремизм мен терроризм туралы түсінік
14. Исламның қазақ жеріне таралуы
15. Дәстүрлі діни таным және оның исламмен арақатынасы
16. Сопылық дүниетанымның негізгі ұстанымдары
17. Исламның ғылым, білім, мәдениетке әсері
18. Қазақ мемлекеттілігінің қалыптасуындағы исламның рөлі
19. Қазақстан мұсылман діни басқармасының қызметі
20. Қазақстандағы христиан діні, оның бағыттары
21. Діни ұйымдар мен діни бірлестіктер түсінігі
22. Фетишизм деген не?
23. Радикалдық діни ағымдардың сипаттары
24. Қазақ жеріндегі киелі орындар
25. Қазақ мұсылмандық түсінігінің негізін қалаушылар
26. Қайырымды және ізгі қоғам орнатуды көксеген ұлы ойшылдар
27. Қожа Ахмет Ясауидің діни ілімі
28. Ұлттық және әлемдік діндер және олардың түрлері
29. Шәкәрімнің діни мұрасы

30. Қазақстан Республикасының дін туралы заңнамасы
31. Қазақстандағы дінаралық келісім саясаты
32. Діндердегі миссионерлік қызметті қалай түсінесіз?
33. Дін және ғылым қатынасы
34. Діннің мәні, анықтамасы, әлеуметтік маңызы
35. Анимизм деген не
36. Тотемизм туралы түсінік.
37. Абайдың діни көзқарасы
38. Мұхаммед пайғамбар және ислам діні
39. Діни фундаментализмнің ерекшелігі
40. Қазақстандағы діни ағымдар
41. Толеранттық деген не?
42. Діни сенім бостандығы деген не?
43. Протестантизмге сипаттама беріңіз
44. Миф деген не?
45. Қазақстандағы дінаралық сұхбат
46. Қазақ мәдениетіндегі тәңіршілдіктің орны
47. Буддизмнің «төрт ақиқаты»
48. Атеизм ұстанымы мен дүниетанымы
49. Ислам дініндегі негізгі мерекелер
50. Политеизм және оның түрлері
51. Зайырлық ұғымы, оның қағидалары
52. Магия және оның түрлері
53. Ежелгі үндістандағы діндер
54. Әлемдік және дәстүрлі діндер жетекшілерінің съездері
55. Мұсылманның бес парызы
56. Монотеизм деген не?
57. Христиан дініндегі мейрамдар
58. Діннің қызметі
59. Ханафи мазхабының ерекшелігі
60. Ислам дінінің бағыттары. Сунизм және шиизм.

Бағалау критерийлері

"Өте жақсы" - 50-40 балл талапкерге талапкерлер ұсынған авторлық басылымдар мен қолжазбаларды талдау қорытындысы үшін, сондай-ақ комиссия мүшелерінің барлық сұрақтарына толық, нақты, түпнұсқа және дәлелді жауап берген талапкерге беріледі.

"Жақсы" - 39-20 балл талапкерге беріледі, егер сұрақтардың көпшілігіне жауап берсе, бірақ интеллектуалды жарқылсыз, журналистік қызметтің мәнін жақсы білуін және түсінуін көрсеткен;

"Қанағаттанарлық" - 19-5 балл талапкерге беріледі, егер сұрақтарға толық жауап бермесе (жауаптан кетсе), журналистика туралы беттік (бұрмаланған) түсінік табылса; журналистиканың дамуы мен жекелеген журналистердің шығармашылығындағы үрдістерді бағалай алмайды.

"Қанағаттанарлықсыз" - 4-0 балл талапкерге, егер Комиссия мүшелерінің көптеген сұрақтарына жауап бермесе, таңдаған мамандығы бойынша өте әлсіз пікір білдірсе, беріледі.

Ұсынылатын әдебиеттер тізімі:

1. Ержан Қ, Махмет М., Салыстырмалы діндер тарихы. Алматы: 2017.
2. Байтенова Н.Ж. және т.б. Дінтану: энциклопедиялық сөздік. Қазақ университеті баспасы. Алматы, 2018. – 2 том.
3. Бұлан Ж. Ежелгі және қазіргі заманғы діндер тарихы. – Алматы: «НұрМүбарак» баспасы, 576 б.
4. Асан Т., Балапанова А.С., Козырев Т.А. Қазақстанның дін жөніндегі мемлекеттік саясаты. Алматы: «Қазақ университеті», 2013
5. Байтенова, Н. Ж., Бейсенов Б. Қ., Абжалов С. В. Исламдағы секталар мен бағыттар. Оқу-әдістемелік құралы. Әл-Фараби атын. Қазақ ұлттық ун-ті -Алматы: Қазақ университеті, 2013 . — 110 б.
6. Б.Қ. Бейсенов., А.Р. Игисенова. Христиандық тарихы. (Оқу құралы). Алматы: Қазақ университеті, 2016. 171 б.
7. Армстронг К. Иудаизм, христиандық пен исламдағы 4000 жылдық ізденіс: құдайтану баяны / ауд. Д.Кенжетай, К.Қаратышқанова, А.Тасболат // — Алматы, 2018